

سيزفیه تی نه نفال

سەردار عزیز

ئەو دیرەى كە كلیلی رۇمانەكەى ئیمیر کیرتیسیزە، ئەوہیە كە ھۆلۆكۆست ناتوانری لیکبدریتەوہ، وە لە ئەنجامدا ناتوانری ببیتە بابەتی لیتگەیشتن. رۇمانەكەى کیرتیسیز ناوی 'کیدیش بۆ منالیکى لە دایک نەبوہ، كە دەقیكە دەربارەى یادەوہرى و ناسنامە، بۆ كەسیكى لە ئۆشفايتز رزگاربووی وەك نوسەر خۆى.

ئەگەر لای کیرتیسیزو ھەروہا پيش ئەویش تیدۆر ئەدۆرتۆ، ئەوہ دوپاتکراوہتەوہ كە زمان توانای ئەوہى نیه كە بتوانى ھۆلۆكۆست باس بکات، ئەوا لە راونگەى منیشەوہ ئەنفال ھەمان سیفەتی ھەیه. بەلام دەبى قۆلتر بیر لە ئەو دەستەپاچەبى بیتوانايیە بەکەینەوہ كە بەرامبەر رووداویكى ئاوەھا توشمان دەبیت. تا ئیستا لە دونیای رۆشنیری کوردیا ئەنفال نەبوہتە پروژەى لیتگەیشتن، بەلکو زیاتر بابەتی شیوہنە. شیوہنیش كە ھەندى جار ھاوتەبایە بە تورەبى لەو چەمکانەن كە لە دەروہى پانتایى تىگەیشتن. لای سپینۆزا بۆ ئەوہى تىگەین پىویستە سۆزمان بخەینەلاوہ، ئەو دەلى نە گریان نە پىكەنین، تىگەیشتن.

بەلام ئایا ئەتوانین لە ئەنفال بگەین. ئەگەر لە بەر گەرەبى تراژیدیایکە ئیمە لەوہلامدا بلین نەخیز، ئەوا رۆبەرۆى چەندین پرسىارى تر دەبینەوہ. ئەگەر نەتوانین لى تىگەین ئیتر بۆ وەھا باشتەرىە كە بیدەنگ بین. بەلام ئایا توانمان ھەیه بەرامبەر تراژیدیایەكى وەھادا بیدەنگ بین. دیارە لەوہلامدا، ھەرچەندە دلنایین لەوہى كە ھەرگیز ناتوانین تراژیدیایەكى وەك ئەنفال بخەینە نیوقالبى زمانەوہ، بەلام بیدەنگیش وەلام نیه. ئەوہى لێرەدا من ئەمەوى پيشنارى بەم، سروشتى رووداویكى وەك ئەنفالە كە ناوی ئەنیم، سیزفیهت.

مەبەست لە سیزفیهت چیه. ھەموومان ئەزانین كە سیزیف یەكیکە لە شانۆگەرەكانى سۆفۆكلیس، كە لە ھەمانكاتدا بە دەقى گری ئۆدیپ بەناوبانگە. سیزیف پیاویكە خاكانى یونان سزای بەسەردا ئەسەپین، سزاكەشى ئەوہیە كە دەبى بەردىك بباتە سەرشاخ و لەسەرەوہ گلیرىكاتەوہ پاشان سەرلەنوئ دەستپىيكاتەوہ. ئاشكرایە مەبەست لە كارەكەى سیزیف سزایە. سروشتى ئەو سزایەش ئەوہیە كە پر لە ئازارەو بەردەوام لە سەرەتادایە. ئەو سیفەتەى "بەردەوام لەسەرەتادابونە"، سیفەتی لىكۆلینەوہى دەربارەى ئەنفالە. بەردەوام لە سەرەتادابون یانى نەبوونى كۆتایى. بەلام ئەمە نابى رەشبینانە لىكبدریتەوہ كە ئەگەر كارىك ھیندە ئازارەوى بیت و دلنایین لەوہى ناگاتە ھىچ ئامانجىك ئیتر بۆچى لى بەردوام بین. بەلکو لىكۆلینەوہ دەربارەى ئەنفال كارىكى مەزنە بەلام ھىچ لىكۆلینەوہیەك ناتوانى سیفەتی ئەوہ بەخۆى ببەخشى كە دەقیكە تانىویەتى لە بابەتەكە بگات.

ئەم سیزفیهتەى ئەنفال وەھای لىئەكەت رووداویك نەبى لە رابووردودا روویدابیت بەلكو بەشیکى دانەپچراوى ژيانى رۆژانەبیت. بەجۆرىك دەتوانم بلیم سەرەتایەكە بۆ دونیابىنى ئیمە لە ئیستاداو لە داھاتوشدا. ئەنفال رووداویكى تايبەتە بە ئیمە وەك نەتەوہیەك، پلانیک بوو بەووردى دارپۆرابوو بۆ نەھیشتنى ئیمە. لێرەوہ ناسنامەى ئیمە ھەرچەك بووبیت ھەرچونىك بووبیت لە ئەنفالدا گۆرانىكى سەرتاسەرى بەسەرادیت. بەجۆرى ئەگەر ئەنفال نەكەینە رووداویكى ھەردەم ئامادە لە میانەى پەيوەندىەكانمان، پلانەكانمان، بىركردنەوہكانمان، ئەوا ئیمە لەبەردەم مەترسیداین. ئەنفال لەوہ تىئەپەرى كە رووداویك بیت لە ساتەوہختىكى زەمەنىدا روویدابیت، بەلكو بەردەوام رووئەدات. ئەم بەردەوام روودانە چەندین شیوازی ھەیه، ھەرە ئاشكرایان ئەو ترسەیه كە سەرتاپا پانتایىەكانى ژيانى ئیمەى تەنیوہ، ترس لەھەموو ھەنگاویك كە ھەلیئەنن.

ئەگەر ئەنفال پرۆسەى قاتوقرى و جیونوسایدبوو، ئەوا لە ھەمانكاتیشا مانیفىستى ژيانى ئیمەیه وەك نەتەوہیەك. ھەولدانمان بۆ بەردەوام بوون لە ژيان، بونیادنانى پەيوەندىەكى عاشقانە لەگەل ژياندا

باشترین وهلامه به ئهوانه‌ی که ئاواتیان ئه‌وه‌بوو ژيان له ئيمه بسيننه‌وه. له چاوپيکه‌وتنيکا پاش وهرگرتي خهلاتی نوبل بۆ ئه‌دهب له سالی 2002 کيرتيسز له وهلامی پرسياریکا ده‌لی، "ئوشفايتز مه‌زنترين گه‌نجينه‌ی منه. نزیکي له مه‌رگه‌وه له بیرنه‌چوه‌وه‌یه. ژيان هه‌رگيز هينده‌ی ئه‌و ساته‌وه‌خته دوورودريژه جوان نه‌بووه".

بۆ تيگه‌يشتن له ئه‌نفال يان بۆ هه‌ولدان بۆ تيگه‌يشتن له رووداویکی ئاوه‌ها ، ئه‌وه‌ی له سه‌ره‌تادا پيوسته، ئه‌وه‌یه که ئه‌نفال ووردبکريته‌وه. مه‌به‌ست له‌ووردکردنه‌وه ئه‌وه‌یه که ئيمه نابی هه‌ولبده‌ين باس له‌و تراژيديایه بکه‌ين وهک ئه‌وه‌ی یهک رووداوییت. به‌لکو ده‌بی ووردبکريته‌وه بۆ چه‌ندین توئی و ئاست که ره‌نگه هه‌نديکیان دژ به‌یهک بن به‌لام هه‌ر هه‌موویان وهک جوگه‌له ئاو له کۆتاییدا ده‌چنه‌وه سه‌ر یهک رووبار. ليره‌و ئه‌نفال سيفه‌تی نه‌مری وه‌رئه‌گرێ به‌لام نه‌مری به‌ مانا تراديشيوئاله‌که‌ی نا به‌لکو ده‌توانم بلیم ده‌بیته ئه‌و ماهیه‌ته‌ی که هه‌رده‌م له نوێ بوونه‌وه‌دا ده‌بیت. به‌و مانایه نه‌وه‌کانی داهاتوو ئازادن چۆن لیبتيگه‌ن چۆن بيکه‌نه بنه‌مايهک بۆ ناسنامه‌ی خویان. که‌واته ئه‌نفال رووداویکه هينده ئاوسه به‌ مانا له هه‌موو ساته‌وه‌ختيکا هه‌لئه‌گرێ که به‌ رواله‌تيکی جياوازه‌وه ده‌رکه‌وی، وه له هه‌مانکادا هيچ له بايه‌خ و نرخی که‌م نه‌بیته‌وه.

له ئه‌نفالدا ئيمه بووین به‌ یهک يان راستر بلیم کراين به‌ یهک، هه‌رچه‌نده به‌ داخه‌وه رووداوه‌کانی پاش ئه‌نفال ئه‌وه‌يان سه‌لماند که ئيمه یهک نین، وه له‌هامانکادا گه‌واهی ئه‌وه‌بوو که ئيمه وهک نه‌ته‌وه‌ی هيشتا ناتوانين له تراژيداکانمان بگه‌ين. لای به‌عس بریار وه‌ها‌بوو که کورد ئه‌نفال بکريت. بيکه‌وه بوونی کوردو ئه‌نفال بۆخوی چه‌ندین ده‌لاله‌تی هه‌یه. زۆر به‌روونی ئه‌يسه‌لميني که ئيمه نه‌ته‌وه‌یه‌کين هه‌موومان بيکه‌وه یهک چاره‌نوسمان هه‌یه. ره‌نگه ئيمه له‌گه‌ل ئه‌وانيترا ئاین يان چه‌ند ره‌هه‌نديکی که‌لتوری به‌شکه‌ين. به‌لام کوردبوون و ئه‌نفال له‌گه‌ل که‌سيترا به‌شناکه‌ين.

سيزيفيه‌ت‌بوونی ناسنامه به‌ مانای بيمانایی ناسنامه نایه‌ت، به‌لکو به‌ مانای ئه‌وه دیت که ناسنامه‌ی ئيمه له مه‌رگ له دۆگما‌بوون رزگاری ئه‌بیت. کاتيک دونیا به‌ هه‌رشيوه‌یه‌ک گورانی به‌سه‌رادیت، ئيمه ده‌بی هه‌رده‌م بپرسين، ئيمه وهک نه‌ته‌وه‌یه‌ک که هه‌ولدارا له ناوبيريین ده‌بی چۆن هه‌لسوکه‌وت له‌گه‌ل ئه‌م گۆرانه‌دا بکه‌ين.

ئه‌نفال له رووی فيزيکه‌وه ئيمه‌ی دارنکرد له هه‌موو شتيک که هه‌مانبوو، ئاو ، خاک، مه‌رومالات، ژينگه، مال، جل و به‌رگ، که‌سوکار، ناو، ناسنامه، خواردن، له کۆیادا ژيان. ئه‌م دارنبوونه ده‌بی ئيمه رووتکاته‌وه له به‌رامبه‌ر ئه‌وانی تر، ژيان، په‌يوه‌نده‌کان، خۆمان، رووتبوونه‌وه‌یه‌ک فيرمانبکات پرسياربکه‌ين، گو‌مانبکه‌ين، به‌ ئاسانی بروانه‌که‌ين. به‌لای منه‌وه گونا هه‌که‌ين به‌رامبه‌ر ئه‌نفال کاتيک وهک یهک یه‌که ته‌ماشای بکه‌ين، که له راستیا خوی ناویکه بۆ چه‌ندین تراژیدیا. هه‌بوونی ئه‌م هه‌موو تراژيديایه ده‌بیت فيری گه‌وره‌یی، کرانه‌وه، نه‌ترسان له کردنی پرسياری چاره‌نوس‌ساز، له هه‌مانکادا ده‌بی فيری لیبووردنمان بکات، چونکه ئيمه ئیستا پاش ئه‌و هه‌موو تراژيديانه له ژيان گه‌وره‌ترین، له راستیا له‌وديو ژيانه‌وه‌ين.

له کۆتاییدا ئه‌گه‌ر سيزيف له‌لایه‌ن خواکانه‌وه بۆ سه‌رپيچی سزادرا، ئه‌وا ئيمه له‌به‌رده‌م تراژيدیاکانماندا ناچارین به‌ بیرکردنه‌وه‌ی قوول، به‌به‌رده‌وام هه‌ولدان بۆ تيگه‌يشتن، وهک سيزيف به‌ خۆراهیان له‌گه‌ل ژيانیکدا که ئازار به‌شیکي گه‌وريه لیبی به‌لام به‌ به‌ناگابوون لیبی ده‌کرێ بکريته به‌شیکي جوان. به‌شیکي که هه‌رده‌م سه‌رله‌نوێ به‌ ژيانمان بناسينته‌وه یارمه‌تیماندا بچينه بچ و په‌ناکانی.